

АРАВТЫН БУТАРХАЙГ ЖИШИХ, ЭРЭМБЭЛЭХ. VI.3.1-I

Жишээ: Эрмүүн гэрээсээ 270км зайд орших хот руу аялахаар төлөвлөжээ. Тэрээр 187000м зам явсан бол аяллаа дуусгаж чадсан уу, үгүй юү?

Бодолт: 1км = 1000м тул 187000км = 187м, 270км – 180км = 90км (явсан зай нь төлөвлөсөн зайнаас дутуу байна.) буюу аяллаа дуусгаж чадаагүй байна.

Хэмжээнүүдийг ижил нэгжид шилжүүлж, өсөх эрэмбээр бич.

1. 152см, 1.5м, 1530мм, 0.8м, 2000мм

2. 52см, 0.5м, 1500мм, 0.55дм, 3000мм

3. 280см, 2.5м, 256дм, 0.2км, 20000мм

4. 33м, 0.33м, 3500мм, 31м, 30дм

5. Аль сурагч хол зайд харайсан бэ? а. 4.81м б. 4.581м г. 4.08м д. 0.4км

6. Аль сурагч хол зайд харайсан бэ? а. 3.21м б. 32.71дм г. 3.07м д. 0.03км

7. 1.36см 0.013м -г жиш.

8. 0.00035км 3.5м -г жиш.

9. 0.9дм 89.9мм -г жиш.

10. 0.00015м 0.015дм -г жиш.

Дасгалын дугаар	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Нийт
Өөрийн үнэлгээ											

АРАВТЫН БУТАРХАЙГ ЖИШИХ, ЭРЭМБЭЛЭХ. VI.3.1-II

Жишээ: Саванд байгаа 4.5л сүүнээс 2500мл-г авахад ямар хэмжээний сүү үлдэх вэ?
 Бодолт: 1л = 1000мл тул 2500мл = 2.5л, 4.5л – 2.5л = 2л

Хэмжээнүүдийг ижил нэгжид шилжүүлж, өсөх эрэмбээр бич.

1.	1.5л, 800мл, 1652мл, 2л, 1200мл	2.	52мл, 0.05л, 1500мл, 0.55л, 300мл								
3.	280цаг, 2.5хоног, 256цаг, 0.2жил, 20000минут	4.	33сар, 0.33жил, 3500цаг, 31сар, 300хоног								
5.	Саванд байгаа 3.05л сүүнээс 2500мл-г авахад ямар хэмжээний сүү үлдэх вэ?										
6.	Саванд байгаа 10.65л тарагнаас 1100мл-г авахад ямар хэмжээний тараг үлдэх вэ?										
7.	13.6мл ☐ 0.013л -г жиш.	8.	0.00035мл ☐ 3.5л -г жиш.								
9.	0.9л ☐ 89.9мл -г жиш.	10.	0.00015л ☐ 0.15мл -г жиш.								
Дасгалын дугаар	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Нийт
Өөрийн үнэлгээ											

АРАВТЫН БУТАРХАЙГ ЖИШИХ, ЭРЭМБЭЛЭХ. VI.3.1-III

Жишээ: Эрмүүн гэрээсээ 270км зайд орших хот руу аялахаар төлөвлөжээ. Тэрээр 187000м зам явсан бол аяллаа дуусгасан уу, үгүй юү?

Бодолт: 1км = 1000м тул 187000км = 187м, 270км – 180км = 90км (явсан зай нь төлөвлөсөн зайнаас дутуу байна.)

Хэмжээнүүдийг ижил нэгжид шилжүүлж, буурах эрэмбээр бич.

1.	152г, 1.5кг, 1530г, 0.8тн, 2000г	2.	52кг, 0.5тн, 1500г, 0.55тн, 3000г								
3.	250г, 1.2кг, 780г, 0.00005т, 0.5кг	4.	3.3тн, 0.39кг, 3500г, 31кг, 3тн								
5.	Аль машин хүнд ачаа өргөсөн бэ? а. 4.81кг б. 4581г г. 4.08кг д. 0.4тн										
6.	Аль машин хүнд ачаа өргөсөн бэ? а. 3.21кг б. 327.1гр г. 3.07кг д. 0.03тн										
7.	0.002кг ☐ 2.3г -г жиш.	8.	0.0035тн ☐ 3.5кг -г жиш.								
9.	0.0000036тн ☐ 0.36г -г жиш.	10.	0.00015кг ☐ 0.015г -г жиш.								
Дасгалын дугаар	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Нийт
Өөрийн үнэлгээ											

АРАВТЫН БУТАРХАЙГ 10, 100, 1000, 0.1, 0.01, 0.001 -ээр ҮРЖҮҮЛЭХ. VI.3.2-I

Дараах аравтын бутархайг 100, 0.1, 0.01-ээр үржүүлэх үйлдлийг гүйцэтгээрэй.

Аравтын бутархайг 100-ээр үржүүлэх $3.56 \times 100 =$	Аравтын бутархайг 0.1 -ээр үржүүлэх $84.2 \times 0.1 =$	Аравтын бутархайг 0.01 -ээр үржүүлэх $134.45 \times 0.01 =$
$3.56 \times 100 = 356$	$84.2 \times 0.1 = 8.42$	$134.45 \times 0.01 = 1.3445$

Аравтын бутархайг 10, 100, 1000, 0.1, 0.1, 0.001 -ээр үржүүлэх үйлдлийг гүйцэтгээрэй.

1.	$18.4 \times 10 =$	11.	$24.968 \times 0.01 =$
2.	$16.5 \times 0.01 =$	12.	$4.56 \times 0.1 =$
3.	$37.25 \times 100 =$	13.	$0.034 \times 0.1 =$
4.	$0.003 \times 100 =$	14.	$82.56 \times 0.1 =$
5.	$3.156 \times 1000 =$	15.	$1846.5 \times 0.0001 =$
6.	$0.0078 \times 100 =$	16.	$498.2 \times 0.001 =$
7.	$345.67 \times 10 =$	17.	$15.429 \times 0.1 =$
8.	$13.42 \times 10 =$	18.	$0.07 \times 10.000 =$
9.	$746.478 \times 100 =$	19.	$0.008 \times 100 =$
10.	$2.498 \times 10 =$	20.	$17.468 \times 1000 =$

Дасгалын дугаар	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	Нийт	
Өөрийн үнэлгээ																						

АРАВТЫН БУТАРХАЙГ 10, 100, 1000, 0.1, 0.01, 0.001 -д ХУВААХ. VI.3.2-II

Жишээ: аравтын бутархайг 100, 0.1, 0.001- ээр хуваах.

Аравтын бутархайг 100-д хуваах	Аравтын бутархайг 0.1-д хуваах	Аравтын бутархайг 0.001-д хуваах
$3.56 \div 100 =$	$84.2 \div 0.1 =$	$15.678 \div 0.001 =$
$3.56 \div 100 = 0.0356$	$84.2 \div 0.1 = 842$	$15.678 \div 0.001 = 15678$

Аравтын бутархайг 10, 100, 1000, 0.1, 0.01, 0.001-д хуваах үйлдлийг гүйцэтгээрэй.

1.	$246.3 \div 10 =$	11.	$246.53 \div 1000 =$
2.	$142.3 \div 100 =$	12.	$0.2406 \div 0.0001 =$
3.	$45.67 \div 0.1 =$	13.	$0.045 \div 0.001 =$
4.	$0.256 \div 10 =$	14.	$8467.1 \div 1000 =$
5.	$27.469 \div 0.01 =$	15.	$81.81 \div 1000 =$
6.	$2.056 \div 0.1 =$	16.	$0.456 \div 0.001 =$
7.	$0.0034 \div 0.01 =$	17.	$27.09 \div 0.001 =$
8.	$2.592 \div 10 =$	18.	$17.456 \div 0.001 =$
9.	$84.579 \div 0.1 =$	19.	$136.82 \div 0.001 =$
10.	$0.0305 \div 100 =$	20.	$0.003 \div 1000 =$

Дасгалын дугаар	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	Нийт	
Өөрийн үнэлгээ																						

АРАВТЫН БУТАРХАЙГ ЖИШИХ, ЭРЭМБЭЛЭХ. VI.3.2-III

Жишээ: Аравтын бутархайг жиших эрэмблэх.

Аравтын бутархайг жиш. 3.57 □ 4.1	Аравтын бутархайг жиш. 1.19 □ 2 □ 3.1	Аравтын бутархайг өсөх дарааллаар эрэмбэлж бич. 2.05, 2.5, 2.51, 2.15
3.57 < 4.1	1.19 < 2 < 3.1	2.05, 2.15, 2.5, 2.51

Аравтын бутархайг жишиж, өсөх эрэмбээр бичээрэй.

1.	8.4 □ 7	11.	62.100 □ 62.001
2.	3.25 □ 4.6	12.	12.13, 13.12, 11.23, 12.31
3.	3.2 □ 1.259	13.	3.23, 3.32, 2.33, 2.32
4.	1.234 □ 12.34	14.	1.45, 1.12, 1.52, 1.05
5.	52.407 □ 52.047	15.	10.2, 1.02, 2.10, 2.05
6.	89.898 □ 89.889	16.	8.13, 8.75, 8.09, 8.57
7.	67.414 □ 64.714	17.	17.02, 1.72, 0.172, 17.72
8.	0.0073 □ 0.073	18.	2.58, 2.08, 2.5, 2.85
9.	0.1205 □ 1.259	19.	11.43, 14.13, 13.44, 11.33
10.	3.2 □ 1.259	20.	1.007, 1.707, 1.7, 1.71

Дасгалын дугаар	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	Нийт	
Өөрийн үнэлгээ																						

ӨӨРИЙГӨӨ СОРИХАравтын бутархай жиших, тоймлох VI.3.

1. Хэмжээнүүдийг ижил нэгжид шилжүүлж, өсөх дарааллаар бич													
а.	52см, 0.5м, 1500мм, 0.55дм, 3000мм					б.	0.00015м □ 0.015дм -г жиш.						
2. Хэмжээнүүдийг ижил нэгжид шилжүүлж, өсөх дарааллаар бич.													
а.	33сар, 0.33жил, 3500цаг, 31сар, 300хоног					б.	Саванд байгаа 10.65л тарагнаас 1100мл-г авахад ямар хэмжээний тараг үлдэх вэ?						
3. Хэмжээнүүдийг ижил нэгжид шилжүүлж, өсөх дарааллаар бич.													
а.	3.3тн, 0.39кг, 3500г, 31кг, 3тн					б.	0.00015кг □ 0.015г -г жиш.						
4. Үйлдлийг гүйцэтгээрэй.													
а.	$746.478 \times 100 =$					б.	$1846.5 \times 0.0001 =$						
5. Үйлдлийг гүйцэтгээрэй.													
а.	$0.0034 \div 0.01 =$					б.	$8467.1 \div 1000 =$						
6. Бутархайг жиш, эрэмбэл.													
а.	0.0073 □ 0.073					б.	8.13, 8.75, 8.09, 8.57						
Дасгалын дугаар	1а	1б	2а	2б	3а	3б	4а	4б	5а	5б	6а	6б	Нийт
Хариу													

АРАВТЫН БУТАРХАЙГ НЭМЭХ БА ХАСАХ. VI.4.1-I

Жишээ: Аравтын бутархайн нэмэх ба хасах үйлдэл гүйцэтгээрэй.

Аравтын бутархайг нэмээрэй: $14.5 + 7.2 + 0.003 + 4 =$	Аравтын бутархайг хасаарай. $8 - 3.4 =$	Аравтын бутархайг хасаарай. $9.3 - 2 =$
$14.5 + 7.2 + 0.003 + 4 = 25.703$ 14.500 +7.200 +0.003 +4.000 = 25.703	$8 - 3.4 = 8.0 - 3.4 = 4.6$	$9.3 - 2 = 9.3 - 2.0 = 7.3$

Аравтын бутархайн нэмэх ба хасах үйлдэл гүйцэтгээрэй.

1.	$4.5 + 3.3 + 2.3 =$	11.	$8.4 - 2.3 =$
2.	$2.25 + 4.50 + 6.25 =$	12.	$7.2 - 4.2 =$
3.	$8 + 3.75 + 0.25 =$	13.	$8.45 - 6.23 =$
4.	$0.35 + 0.023 + 1 + 0.23 =$	14.	$19.56 - 3.2 =$
5.	$5.2 + 6 + 7.21 + 0.4 =$	15.	$26.32 \times 18 =$
6.	$15.6 + 17.23 + 8 + 0.04 =$	16.	$17.56 - 6.98 =$
7.	$7.6 + 19.29 + 1.46 + 3 =$	17.	$4 - 3.256 =$
8.	$0.004 + 6.007 + 18.23 =$	18.	$64.38 - 2.485 =$
9.	$5.159 + 6.482 + 17.463 =$	19.	$6.34 - 5 =$
10.	$62.43 + 84.49 + 129.451 =$	20.	$13.05 - 2.50 =$

Дасгалын дугаар	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	Нийт
Өөрийн үнэлгээ																					

АРАВТЫН БУТАРХАЙГ ҮРЖҮҮЛЭХ, ХУВААХ. VI.4.1-II

Жишээ: Дараах аравтын бутархайнуудын үржүүлэх, хуваах үйлдлийг гүйцэтгэ.

Аравтын бутархайг үржүүлэх $3.5 \times 0.2 =$	Аравтын бутархайг үржүүлэх $12.45 \times 5.4 =$	Аравтын бутархайг хуваах $2.82 \div 6 =$
$3.5 \times 0.2 = 0.70$	$12.45 \times 5.4 = 67.230$	$2.82 \div 6 = 0.47$

Үйлдлийг гүйцэтгээрэй.

1.	$0.5 \times 2 =$	11.	$0.42 \div 6 =$
2.	$0.25 \times 4 =$	12.	$2.8 \div 0.7 =$
3.	$2.45 \times 8 =$	13.	$4.8 \div 8 =$
4.	$3 \times 12 \times 6 =$	14.	$0.25 \div 5 =$
5.	$1.23 \times 0.7 =$	15.	$4.23 \div 0.9 =$
6.	$14.5 \times 0.005 =$	16.	$16.48 \div 0.04 =$
7.	$314 \times 2.1 =$	17.	$0.0486 \div 0.002 =$
8.	$127 \times 0.35 =$	18.	$179.2 \div 0.28 =$
9.	$728 \times 6.3 =$	19.	$796.95 \div 34.5 =$
10.	$8.076 \times 0.009 =$	20.	$0.4012 \div 0.017 =$

Дасгалын дугаар	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	Нийт	
Өөрийн үнэлгээ																						

АРАВТЫН БУТАРХАЙН ИЛЭРХИЙЛЭЛ. VI. 4.1-Ш

Жишээ: $12.096 \div 2.24$ ногдворыг ол.Бодолт: $12.096 \div 2.24 = 1209.6 \div 224 = 5.4$

Үйлдлийг гүйцэтгээрэй.

1.	$(4.45 - 2.2) \div 0.3$	2.	$(4.561 + 5.439) \times 0.1$
3.	$(7.01 - 5.01) \div 0.5$	4.	$(1.238 + 2.762) \times 0.1$
5.	$6.84 \div (28.57 - 25.15)$	6.	$(5.71 + 3.39) \div 3.5 - 1.7$
7.	$3.04x + 8.176 = 10$	8.	$2.6x = 40.54 + 50.46$
9.	$(3.12 + 0.9)x = 2.412$	10.	$0.05x - 0.01 = 0.19$

Дасгалын дугаар	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	Нийт
Өөрийн үнэлгээ												

АРАВТЫН БУТАРХАЙГ ТОЙМЛООД НЭМЭХ ХАСАХ VI.4.2-I

Жишээ: Аравтын бутархайг 0.1, 0.01, бүхлээр тоймлоод нэмэх хасах

Аравтын бутархайг 0.1 нарийвчлалтай тоймло. $4.581 =$	Аравтын бутархайг 0.01 нарийвчлалтай тоймло. $16.453 =$	Аравтын бутархайг бүхлээр тоймлоод үйлдлийг гүйцэтгэ. $3.41 + 5.715 + 16.42 + 9.89 =$
$4.581 \approx 4.6$	$16.453 \approx 16.45$	$3.41 \approx 3, \quad 5.715 \approx 6$ $16.42 \approx 16, \quad 9.89 \approx 10$ $3 + 6 + 16 + 10 = 35$

Аравтын бутархайг 0.1, 0.01, 0.001 бүхлээр тоймлоод нэмэх, хасах үйлдэл гүйцэтгээрэй

1.	$16.21^{0.1} \approx$	11.	$38.4219^{0.001} \approx$
2.	$18.45^{0.1} \approx$	12.	$145.1111^{0.001} \approx$
3.	$7.37^{0.1} \approx$	13.	$62.0009^{0.001} \approx$
4.	$29.119^{0.1} \approx$	14.	$27.09 + 18.94 + 7.37 =$
5.	$17.456^{0.01} \approx$	15.	$8104.27 + 816.72 =$
6.	$18.412^{0.01} \approx$	16.	$4.56 + 8.2 + 7.15 =$
7.	$16.996^{0.01} \approx$	17.	$82.723 - 6.191 =$
8.	$11.084^{0.01} \approx$	18.	$102.57 - 32.487 =$
9.	$8.451^{0.01} \approx$	19.	$13.991 - 4.589 =$
10.	$6.4567^{0.001} \approx$	20.	$424.446 - 204.451 =$

Дасгалын дугаар	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	Нийт	
Өөрийн үнэлгээ																						

АРАВТЫН БУТАРХАЙГ БҮХЛЭЭР ТОЙМЛООД ҮРЖҮҮЛЭХ, ХУВААХ. VI.4.2-II

Жишээ: Дараах аравтын бутархайг бүхлээр тоймлоод үржүүлэх, хуваах үйлдлийг гүйцэтгэ.

Аравтын бутархайг бүхлээр тоймлоод үржүүлээрэй. $8.12 \times 2.9 =$	Аравтын бутархайг бүхлээр тоймлоод үржүүлээрэй. $7.314 \times 0.78 =$	Аравтын бутархайг бүхлээр тоймлоод хуваагаарай. $16.1 \div 3.8 =$
$8.12 \approx 8$ $2.9 \approx 3$ $8 \times 3 = 24$	$7.314 \approx 7$ $0.78 \approx 1$ $7 \times 1 = 7$	$16.1 \approx 16$ $3.8 \approx 4$ $16 \div 4 = 4$

Аравтын бутархайг бүхлээр тоймлоод үржүүлэх, хуваах үйлдлийг гүйцэтгэ.

1.	$9.1 \times 4.2 =$	11.	$19.9 \div 3.9 =$
2.	$13.6 \times 2.1 =$	12.	$41.87 \div 5.7 =$
3.	$99.5 \times 8.7 =$	13.	$99.7 \div 20.3 =$
4.	$16.23 \times 4.9 =$	14.	$20.84 \div 2.69 =$
5.	$3.45 \times 2.91 \times 5.1 =$	15.	$79.55 \div 39.51 =$
6.	$8.9 \times 0.89 \times 2.1 =$	16.	$16.11 \div 3.75 =$
7.	$1.9 \times 99.6 \times 2.19 =$	17.	$34.78 \div 6.78 =$
8.	$2.12 \times 4.51 \times 3.91 =$	18.	$100.41 \div 24.77 =$
9.	$3.11 \times 5.8 \times 1.32 =$	19.	$249.7 \div 49.9 =$
10.	$15.79 \times 0.985 \times 1.75 =$	20.	$27.113 \div 9.099 =$

Дасгалын дугаар	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	Нийт	
Өөрийн үнэлгээ																						

АРАВТЫН БУТАРХАЙН ИЛЭРХИЙЛЭЛ. VI.4.2-Ш

Жишээ: $12.096 \div 2.24$ ногдворыг ол.Бодолт: $12.096 \div 2.24 = 1209.6 \div 224 = 5.4$

Үйлдлийг гүйцэтгэ.

1. $275.4 \div (22.74 + 9.66) \times (937.7 - 30.6 \times 30.5)$ 2. $227.36 \div (865.6 - 20.8 \times 40.5) \times 8.38 + 1.12$

3. $1.7 \times 100 \div 0.1 \times 0.0001 \div 10 \div 0.01$

4. $3.2 \times 0.1 \div 100 \div 0.01 \times 10 \div 0.1$

5. $(1.5^2 + 2.1 \times 1.5) \div 1.2$

6. $(1.2 \times 1.7 - 1.2^2) \div 1.5$

7. $\frac{3.5^2 - 2.5^2}{0.8 \times 0.6 + 0.6}$

8. $\frac{0.2 \times 1.8 + 0.8 \times 1.8}{1.3^2 - 0.5^2}$

9. Гурвалжны нэг тал 2.25 см, хоёр дахь тал нь түүнээс 3.5 см-ээр их, гурав дахь тал нь хоёр дахь талаас 1.25 см-ээр бага бол гурвалжны периметрийг ол.

10. Суэцийн сувгийн урт 165.8 км, Панамын сувгийн урт түүнээс 84.7 км-ээр бага байдаг бол Панамын сувгийн уртыг ол.

Дасгалын дугаар	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Нийт
Өөрийн үнэлгээ											

ӨӨРИЙГӨӨ СОРИХ

Аравтын бутархайн үйлдэл VI.4.

1. Үйлдлийг гүйцэтгээрэй.													
a.	$7.6 + 19.29 + 1.46 + 3 =$					b.	$64.38 - 2.485 =$						
2. Үйлдлийг гүйцэтгээрэй.													
a.	$8.076 \times 0.009 =$					b.	$796.95 \div 34.5 =$						
3. Үйлдлийг гүйцэтгээрэй.													
a.	$(5.71 + 3.39) \div 3.5 - 1.7$					b.	$(3.12 + 0.9) \times x = 2.412$						
4. Үйлдлийг гүйцэтгээрэй.													
a.	$11.084 \overset{0.01}{\approx}$					b.	$424.446 - 204.451 =$						
5. Үйлдлийг гүйцэтгээрэй.													
a.	$2.12 \times 4.51 \times 3.91 =$					b.	$27.113 \div 9.099 =$						
6. Бутархайг жиш, эрэмблэ.													
a.	$(1.5^2 + 2.1 \times 1.5) \div 1.2$					b.	$\frac{0.2 \times 1.8 + 0.8 \times 1.8}{1.3^2 - 0.5^2}$						
Дасгалын дугаар	1a	1б	2a	2б	3a	3б	4a	4б	5a	5б	6a	6б	Нийт
Хариу													

ЭНГИЙН БУТАРХАЙН ОЙЛГОЛТ VI.5.1-I

Жишээ: $\frac{19}{4}$; Засагдах бутархайг холимог бутархайд шилжүүл.	Жишээ: $4\frac{3}{4}$; Холимог бутархайг засагдах бутархайд шилжүүл.
$\frac{19}{4} = 4\frac{3}{4}$; 19-г 4-д хуваахад 4 ногдож, 3 үлдэнэ.	$4\frac{3}{4} = \frac{19}{4}$ Жич: $(4 \times 4 + 3 = 19)$
Зөв бутархай: $\frac{a}{b}$, $a < b$	Засагдах бутархай: $\frac{a}{b}$, $a > b$
	Холимог бутархай $a\frac{b}{c}$, $b < c$

Засагдах бутархайг холимог бутархайд шилжүүлж, холимог бутархайг засагдах бутархайд шилжүүлээрэй.

1. $\frac{11}{3} =$	11. $3\frac{2}{5} =$
2. $\frac{27}{5} =$	12. $3\frac{1}{7} =$
3. $\frac{61}{8} =$	13. $12\frac{2}{5} =$
4. $\frac{100}{7} =$	14. $12\frac{5}{9} =$
5. $\frac{66}{7} =$	15. $4\frac{11}{100} =$
6. $\frac{11}{3} =$	16. $3\frac{2}{5} =$
7. $\frac{500}{59} =$	17. $3\frac{12}{19} =$
8. $\frac{659}{121} =$	18. $3\frac{105}{109} =$
9. $\frac{11}{5} =$	19. $300\frac{2}{5} =$
10. $\frac{539}{11} =$	20. $32\frac{2}{5} =$

Дасгалын дугаар	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	Нийт
Өөрийн үнэлгээ																					

ЭНГИЙН БУТАРХАЙГ ХУРААЖ, ШИЛЖҮҮЛЭХ. VI.5.1-II

Жишээ: Энгийн бутархайг хурааж холимог ба засагдах бутархайд шилжүүлээрэй.

Энгийн бутархайг хураах $\frac{12}{18} =$	Засагдах бутархайг холимог буьархай болгох $\frac{21}{4} =$	Холимог бутархайг засагдах бутархай болгох $6\frac{3}{7} =$
$\frac{12}{18} = \frac{12 \div 6}{18 \div 6} = \frac{2}{3}$	$\frac{21}{4} = 5\frac{1}{4}$	$6\frac{3}{7} = \frac{6 \times 7 + 3}{7} = \frac{45}{7}$

Энгийн бутархайг хурааж, холимог болон засагдах бутархайд шилжүүлээрэй.

1. $\frac{4}{6} =$	11. $\frac{126}{21} =$
2. $\frac{32}{40} =$	12. $\frac{75}{20} =$
3. $\frac{36}{48} =$	13. $\frac{17}{3} =$
4. $\frac{44}{55} =$	14. $\frac{13}{6} =$
5. $\frac{81}{90} =$	15. $\frac{62}{5} =$
6. $\frac{46}{92} =$	16. $\frac{24}{13} =$
7. $\frac{85}{100} =$	17. $\frac{150}{25} =$
8. $\frac{8}{4} =$	18. $\frac{98}{14} =$
9. $\frac{80}{20} =$	19. $\frac{231}{11} =$
10. $\frac{75}{15} =$	20. $\frac{95}{19} =$

Дасгалын дугаар	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	Нийт	
Өөрийн үнэлгээ																						

ЭНГИЙН БУТАРХАЙГ ХУРААХ. VI.5.1-III

Жишээ: $\frac{50}{150}, \frac{7200}{6300}$ Энгийн бутархайнуудыг хураагаарай.

Бодолт:

$$\frac{50}{150} = \frac{1}{3} \left\{ \text{ХИЕХ}(50, 150) = 50 \text{ тул хүртвэр, хуваарь тус бүрийг нь } 50\text{-д хуваана.} \right\}$$

$$\frac{7200}{6300} = \frac{8}{7} \left\{ \text{ХИЕХ}(7200, 6300) = 900 \text{ тул хүртвэр, хуваарь тус бүрийг нь } 900\text{-д хуваана.} \right\}$$

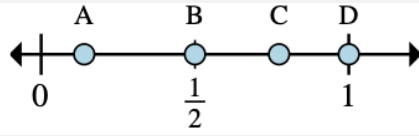
Энгийн бутархайнуудыг хураагаарай.

1.	$\frac{15}{75} =$	11.	$\frac{54}{88} =$
2.	$\frac{82}{24} =$	12.	$\frac{32}{18} =$
3.	$\frac{32}{24} =$	13.	$\frac{1400}{1000} =$
4.	$\frac{250}{300} =$	14.	$\frac{50}{60} =$
5.	$\frac{69}{92} =$	15.	$\frac{6}{51} =$
6.	$\frac{15}{85} =$	16.	$\frac{134}{102} =$
7.	$\frac{38}{57} =$	17.	$\frac{76}{36} =$
8.	$\frac{152}{190} =$	18.	$\frac{49}{147} =$
9.	$\frac{51}{91} =$	19.	$\frac{680}{340} =$
10.	$\frac{28}{49} =$	20.	$\frac{6}{9} =$

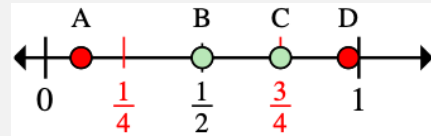
Дасгалын дугаар	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	Нийт	
Өөрийн үнэлгээ																						

ЭНГИЙН БУТАРХАЙГ ТООН ШУЛУУН ДЭЭР ТЭМДЭГЛЭХ. VI.5.2-I

Жишээ: Тоон шулуун дээр $\frac{1}{4}$ ба $\frac{3}{4}$ -г тэмдэглэ.

Бодолт: $\frac{1}{4}$ ба $\frac{3}{4}$

1.	Тоон шулуун дээр $\frac{1}{3}$ ба $\frac{3}{3}$ -г тэмдэглэ.	2.	Тоон шулуун дээр $\frac{2}{4}$ ба $\frac{1}{4}$ -г тэмдэглэ.
			Хариу:
3.	Тоон шулуун дээр $\frac{2}{6}$ ба $\frac{4}{6}$ -г тэмдэглэ.	4.	Тоон шулуун дээр $\frac{3}{8}$ ба $\frac{5}{8}$ -г тэмдэглэ.
5.	Тоон шулуун дээр $\frac{6}{8}$ ба $\frac{2}{8}$ -г тэмдэглэ.	6.	Тоон шулуун дээр $\frac{3}{6}$ ба $\frac{1}{6}$ -г тэмдэглэ.
7.	Тоон шулуун дээр $\frac{2}{7}$ ба $\frac{3}{7}$ -г тэмдэглэ.	8.	Тоон шулуун дээр $\frac{6}{7}$ ба $\frac{4}{7}$ -г тэмдэглэ.
9.	Тоон шулуун дээр $\frac{1}{9}$ ба $\frac{3}{9}$ -г тэмдэглэ.	10.	Тоон шулуун дээр $\frac{2}{9}$ ба $\frac{4}{9}$ -г тэмдэглэ.

Дасгалын дугаар	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Нийт
Өөрийн үнэлгээ											

ЗУРАГ, ДҮРС АШИГЛАН ЭНГИЙН БУТАРХАЙГ ЖИШИХ. VI.5.2-II

<p>Жишээ: Өгөгдсөн дүрсийг энгийн бутархай хэлбэрт бичиж жиш.</p> <div style="text-align: center;"> </div>	<p>Бодолт:</p> $\frac{3}{6} < \frac{4}{6}$
--	--

Өгөгдсөн дүрсийг энгийн бутархай хэлбэрт бичиж, жишээрэй.

1.	2.
3.	4.
5.	6.
7.	8.
9.	10.

Дасгалын дугаар	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Нийт
Өөрийн үнэлгээ											

ЭНГИЙН БУТАРХАЙГ ЖИШИХ. VI.5.2-III

Жишээ: Дараах тоонуудыг жишээрэй.

$\frac{5}{48}$ ба $\frac{1}{36}$ бутархайг жиш.

Бодолт: $\frac{5^3}{48}$ ба $\frac{7^4}{36}$ буюу $\frac{15}{144}$ ба $\frac{28}{144}$ болно.

$15 < 28$ тул $\frac{5}{48} < \frac{1}{36}$ байна.

$2\frac{3}{11}$ ба $2\frac{3}{12}$ бутархайг жиш.

Бодолт: $2\frac{3^{(12)}}{11}$ ба $2\frac{3^{(11)}}{12}$ буюу $2\frac{36}{132}$ ба $2\frac{33}{132}$ болно.

$36 > 33$ тул $2\frac{3}{11} > 2\frac{3}{12}$ байна.

Өгсөн тоонуудыг жишээрэй.

1. 2 ба $1\frac{25}{24}$ бутархайг жиш.

3. $2\frac{1}{3}$ ба $2\frac{1}{3}$ бутархайг жиш.

5. $\frac{123}{12}$ ба $\frac{307}{30}$ бутархайг жиш.

2. $\frac{9}{4}$ ба $\frac{8}{3}$ бутархайг жиш.

4. $\frac{90}{14}$ ба 6 бутархайг жиш.

6. $4\frac{15}{16}$ ба $4\frac{17}{32}$ бутархайг жиш.

7. $\frac{89}{20}$ ба 6 бутархайг жиш.

8. $\frac{80}{5}$ ба 9 бутархайг жиш.

9. $3\frac{4}{8}$ ба $3\frac{1}{2}$ бутархайг жиш.

10. $5\frac{4}{9}$ ба $5\frac{3}{4}$ бутархайг жиш.

Дасгалын дугаар	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Нийт
Өөрийн үнэлгээ											

ӨӨРИЙГӨӨ СОРИХ

Аравтын бутархайн үйлдэл VI.4.

7. Үйлдлийг гүйцэтгээрэй.													
а.	$7.6 + 19.29 + 1.46 + 3 =$						б.	$64.38 - 2.485 =$					
8. Үйлдлийг гүйцэтгээрэй.													
а.	$8.076 \times 0.009 =$						б.	$796.95 \div 34.5 =$					
9. Үйлдлийг гүйцэтгээрэй.													
а.	$(5.71 + 3.39) \div 3.5 - 1.7$						б.	$(3.12 + 0.9) \times x = 2.412$					
10. Үйлдлийг гүйцэтгээрэй.													
а.	$11.084 \overset{0.01}{\approx}$						б.	$424.446 - 204.451 =$					
11. Үйлдлийг гүйцэтгээрэй.													
а.	$2.12 \times 4.51 \times 3.91 =$						б.	$27.113 \div 9.099 =$					
12. Бутархайг жиш, эрэмблэ.													
а.	$(1.5^2 + 2.1 \times 1.5) \div 1.2$						б.	$\frac{0.2 \times 1.8 + 0.8 \times 1.8}{1.3^2 - 0.5^2}$					
Дасгалын дугаар	1а	1б	2а	2б	3а	3б	4а	4б	5а	5б	6а	6б	Нийт
Хариу													

ИЖИЛ БА ИЖИЛ БИШ ХУВААРЬТАЙ ЭНГИЙН БУТАРХАЙГ НЭМЭХ. VI.6.1-I

Ижил ба ижил биш хуваарьтай энгийн бутархай нэмэх

$\frac{3}{14} + \frac{4}{14} + \frac{5}{14} =$	$\frac{1}{7} + \frac{3}{8} + \frac{3}{4} =$	$\frac{3}{4} + \frac{2}{3} =$	$2\frac{5}{6} + 7\frac{3}{8} =$
$\frac{3}{14} + \frac{4}{14} + \frac{5}{14} = \frac{12}{14} = \frac{6}{7}$	$\frac{1}{7} + \frac{3}{8} + \frac{3}{4} = \frac{8}{56} + \frac{21}{56} + \frac{42}{56} =$ $\frac{71}{56} = 1\frac{15}{56}$	$\frac{3}{4} + \frac{2}{3} = \frac{9}{12} + \frac{8}{12} = \frac{17}{12} = 1\frac{5}{12}$	$2\frac{5}{6} + 7\frac{3}{8} = 2\frac{20}{12} + 7\frac{9}{24} = 9\frac{29}{24} = 10\frac{5}{24}$
$7\frac{5}{8} + 2\frac{1}{8} = 9\frac{6}{8} = 9\frac{3}{4}$			

Үйлдлийг гүйцэтгээрэй.

1.	$\frac{7}{20} + \frac{10}{20} + \frac{2}{20} =$	11.	$2\frac{1}{2} + 3\frac{1}{1} =$
2.	$\frac{3}{4} + \frac{1}{4} + \frac{2}{4} =$	12.	$65\frac{3}{5} + 18\frac{4}{5} =$
3.	$\frac{11}{12} + \frac{7}{12} + \frac{5}{12} =$	13.	$19\frac{3}{20} + 63\frac{19}{20} =$
4.	$\frac{8}{21} + \frac{5}{21} + \frac{1}{21} =$	14.	$18\frac{5}{12} + 24\frac{7}{12} + 16\frac{5}{12} =$
5.	$\frac{3}{9} + \frac{7}{9} + \frac{2}{9} =$	15.	$27\frac{8}{21} + 62\frac{7}{21} + 11\frac{10}{21} =$
6.	$\frac{17}{32} + \frac{15}{32} + \frac{4}{32} =$	16.	$18\frac{3}{4} + 15\frac{5}{8} + 3\frac{1}{3} =$
7.	$\frac{2}{6} + \frac{3}{6} + \frac{5}{6} =$	17.	$15\frac{7}{15} + 20\frac{9}{20} + 5\frac{4}{5} =$
8.	$\frac{2}{11} + \frac{5}{11} + \frac{1}{11} =$	18.	$3\frac{1}{2} + 4\frac{1}{3} + 5\frac{1}{6} =$
9.	$\frac{8}{15} + \frac{6}{15} + \frac{2}{15} =$	19.	$\frac{3}{5} + \frac{5}{6} + \frac{1}{2} =$
10.	$\frac{7}{10} + \frac{1}{10} + \frac{2}{10} =$	20.	$\frac{3}{5} + \frac{1}{2} + \frac{7}{10} =$

Дасгалын дугаар	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	Нийт
Өөрийн үнэлгээ																					

ИЖИЛ БА ИЖИЛ БИШ ХУВААРЬТАЙ ЭНГИЙН БУТАРХАЙГ ХАСАХ. VI.6.1-II

Ижил ба ижил биш хуваарьтай энгийн бутархайг хасах		
$\frac{5}{6} - \frac{2}{6} =$	$5\frac{7}{9} - 2\frac{1}{9} =$	$\frac{4}{7} - \frac{3}{8} =$
$\frac{5}{6} - \frac{2}{6} = \frac{3}{6} = \frac{1}{2}$	$5\frac{7}{9} - 2\frac{1}{9} = 3\frac{6}{9} = 3\frac{2}{3}$	$\frac{4}{7} - \frac{3}{8} = \frac{32}{56} - \frac{21}{56} = \frac{32-21}{56} = \frac{11}{56}$

Үйлдлийг гүйцэтгээрэй.

1.	$\frac{11}{12} - \frac{5}{12} =$	11.	$104\frac{36}{52} - 96\frac{10}{52} =$
2.	$\frac{11}{16} - \frac{8}{16} =$	12.	$157\frac{37}{75} - 109\frac{12}{75} =$
3.	$\frac{19}{20} - \frac{7}{20} =$	13.	$3\frac{4}{5} - 2\frac{1}{6} =$
4.	$\frac{16}{21} - \frac{7}{21} =$	14.	$1\frac{7}{8} - \frac{5}{6} =$
5.	$\frac{19}{30} - \frac{11}{30} =$	15.	$2\frac{1}{4} - 1\frac{1}{2} =$
6.	$\frac{48}{50} - \frac{29}{50} =$	16.	$7\frac{3}{8} - 3\frac{9}{10} =$
7.	$\frac{29}{45} - \frac{9}{45} =$	17.	$10\frac{1}{3} - 6\frac{5}{8} =$
8.	$\frac{46}{60} - \frac{16}{60} =$	18.	$6 - 2\frac{4}{5} =$
9.	$\frac{27}{28} - \frac{4}{28} =$	19.	$7\frac{3}{7} - 5 =$
10.	$\frac{11}{15} - \frac{5}{15} =$	20.	$17\frac{3}{10} - 12\frac{4}{5} =$

Дасгалын дугаар	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	Нийт	
Өөрийн үнэлгээ																						

ХОЛИМОГ БУТАРХАЙГ НЭМЭХ, ХАСАХ. VI.6.1-III

Жишээ: Энгийн бутархайг нэмж, хасах үйлдлийг гүйцэтгэ.

$5\frac{13}{21} + 7\frac{5}{21} =$

$7\frac{13}{21} - 5\frac{5}{21} =$

$7 + 5\frac{13}{21} =$

$7\frac{5}{21} - 3 =$

Бодолт:

Бодолт:

Бодолт:

Бодолт:

$5\frac{13}{21} + 7\frac{5}{21} = 12\frac{18}{21} = 12\frac{6}{7}$

$7\frac{13}{21} - 5\frac{5}{21} = 2\frac{8}{21}$

$7 + 5\frac{13}{21} = 12\frac{13}{21}$

$7\frac{5}{21} - 3 = 4\frac{5}{21}$

Үйлдлийг гүйцэтгээрэй.

$11\frac{3}{5} + 4\frac{1}{5} =$

$15\frac{4}{15} - 7\frac{2}{15} =$

$7 + 3\frac{3}{10} =$

$10\frac{5}{63} - 4 =$

$8\frac{14}{105} + 11\frac{19}{105} =$

$17\frac{23}{100} - 15\frac{7}{100} =$

$23 + 33\frac{17}{210} =$

$62\frac{5}{11} - 32 =$

$5\frac{77}{89} + 7\frac{51}{89} =$

$32\frac{8}{19} - 5\frac{3}{19} =$

$11 + 5\frac{1}{21} =$

$100\frac{121}{210} - 67 =$

Үйлдлийг гүйцэтгээрэй.

13. $11 - 7\frac{8}{9} =$

17. $10\frac{2}{11} - 8\frac{5}{11} =$

14. $10 - 8\frac{5}{13} =$

18. $7\frac{1}{5} - 2\frac{3}{5} =$

15. $17 - 4\frac{5}{23} =$

19. $110\frac{1}{100} - 89\frac{39}{100} =$

16. $18\frac{11}{35} - 8\frac{19}{35} =$

20. $75\frac{23}{89} - 38\frac{57}{89} =$

Дасгалын дугаар	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	Нийт	
Өөрийн үнэлгээ																						

ЭНГИЙН БУТАРХАЙГ ХОЛИМОГ БУТАРХАЙГААР ҮРЖҮҮЛЭХ. VI.6.2-I

Жишээ: Энгийн бутархайн үржүүлэх үйлдлийг гүйцэтгээрэй.

$$\frac{3}{4} \times 12 =$$

$$\frac{2}{3} \times \frac{5}{7} =$$

$$1\frac{1}{2} \times 2\frac{1}{3} =$$

$$\frac{3}{4} \times 12 = \frac{3}{1} \times \frac{12^3}{1} = 9$$

$$\frac{2}{3} \times \frac{5}{7} = \frac{10}{21}$$

$$1\frac{1}{2} \times 2\frac{1}{3} = \frac{3}{2} \times \frac{7}{3} = \frac{7}{2} = 3\frac{1}{2}$$

Үйлдлийг гүйцэтгээрэй.

1. $\frac{3}{4} \times 8 =$

11. $\frac{5}{8} \times \frac{1}{4} =$

2. $\frac{9}{10} \times 24 =$

12. $\frac{5}{7} \times 5\frac{1}{4} =$

3. $\frac{5}{6} \times 7 =$

13. $\frac{3}{8} \times 3\frac{1}{5} =$

4. $\frac{5}{6} \times 10 =$

14. $3\frac{3}{4} \times 2\frac{2}{5} =$

5. $\frac{7}{8} \times 16 =$

15. $1\frac{1}{4} \times 2\frac{3}{10} =$

6. $\frac{2}{5} \times \frac{3}{4} =$

16. $1\frac{1}{2} \times 2\frac{1}{3} =$

7. $\frac{3}{7} \times \frac{14}{15} =$

17. $\frac{2}{3} \times \frac{6}{7} \times \frac{1}{4} =$

8. $\frac{8}{9} \times \frac{1}{4} =$

18. $\frac{3}{4} \times \frac{1}{2} \times \frac{8}{9} =$

9. $\frac{2}{3} \times \frac{3}{6} =$

19. $\frac{7}{10} \times \frac{5}{6} \times \frac{3}{14} =$

10. $\frac{8}{9} \times \frac{21}{24} =$

20. $\frac{5}{8} \times \frac{3}{10} \times \frac{4}{9} =$

Дасгалын дугаар	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	Нийт	
Өөрийн үнэлгээ																						

ЭНГИЙН БУТАРХАЙГ ХОЛИМОГ БУТАРХАЙД ХУВААХ VI.6.2-II

Энгийн бутархайн хуваах үйлдэл:

$$\frac{3}{4} \div \frac{1}{2} =$$

$$2\frac{1}{4} \div 3 =$$

$$1\frac{1}{5} \div 2\frac{1}{10} =$$

$$\frac{3}{4} \div \frac{1}{2} = \frac{3}{4} \times \frac{2}{1} = \frac{6}{4} = 1\frac{1}{2}$$

$$2\frac{1}{4} \div 3 = \frac{9}{4} \times \frac{1}{3} = \frac{9}{12} = \frac{3}{4}$$

$$1\frac{1}{5} \div 2\frac{1}{10} = \frac{6}{5} \div \frac{12}{10} = \frac{6}{5} \times \frac{10}{12} = \frac{60}{60} = 1$$

Үйлдлийг гүйцэтгээрэй.

1. $\frac{2}{3} \div \frac{4}{9} =$

11. $3 \div \frac{2}{5} =$

2. $\frac{5}{6} \div \frac{2}{3} =$

12. $9 \div 3\frac{1}{3} =$

3. $\frac{3}{4} \div \frac{9}{10} =$

13. $21 \div \frac{3}{4} =$

4. $\frac{1}{2} \div \frac{1}{3} =$

14. $3\frac{1}{5} \div \frac{1}{10} =$

5. $\frac{3}{7} \div \frac{6}{7} =$

15. $2\frac{1}{2} \div 1\frac{1}{4} =$

6. $\frac{5}{9} \div \frac{5}{3} =$

16. $2\frac{3}{4} \div 2\frac{3}{4} =$

7. $\frac{5}{6} \div 10 =$

17. $8\frac{1}{2} \div 4\frac{1}{4} =$

8. $\frac{1}{4} \div 2 =$

18. $6\frac{1}{5} \div 1\frac{1}{25} =$

9. $6 \div 2\frac{2}{3} =$

19. $2\frac{3}{8} \div 3\frac{8}{10} =$

10. $4\frac{1}{3} \div 2 =$

20. $3\frac{6}{7} \div 1\frac{1}{14} =$

Дасгалын дугаар	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	Нийт	
Өөрийн үнэлгээ																						

ЭНГИЙН БУТАРХАЙН ҮЙЛДЛИЙГ ХЭРЭГЛЭХ. VI.6.2-III

Жишээ: Бат даалгаварт өгсөн бодлогын $\frac{1}{12}$ хэсгийг эхний өдөр, $\frac{5}{12}$ хэсгийг хоёр дахь өдөр бодов. Бат нийт бодлогын хэдэн хэсгийг бодсон бэ? Одоо хэдэн хэсэг бодлого бодох дутуу вэ?
 Бодолт: $\frac{1}{12} + \frac{5}{12} = \frac{6}{12}$ (бодсон хэсэг) $\frac{12}{12} - \frac{6}{12} = \frac{6}{12}$ (бодох дутуу бодлого)

1.	Ангид байсан сурагчдын $\frac{1}{5}$ нь эхлээд, дараа нь $\frac{2}{5}$ нь ангиас гарсан бол ангид нийт сурагчдын хэдэн хэсэг нь үлдсэн бэ?
2.	Болд өөрт байсан мөнгөний $\frac{1}{13}$ хэсгийг зарцуулсан бол хэдэн хэсэг мөнгө зарцуулаагүй үлдсэн бэ? Зарцуулаагүй үлдсэн мөнгө зарцуулсан мөнгөнөөс хэдэн хэсгээр илүү вэ?
3.	Ангийн бүх сурагчдын $\frac{1}{7}$ нь шатрын, $\frac{2}{7}$ нь дууны, $\frac{3}{7}$ нь хөгжмийн дугуйланд суралцдаг ба үлдсэн хэсэг нь дугуйланд суралцдаггүй бол хэдэн хэсэг нь дугуйланд суралцдаггүй вэ?
4.	1 см хэрчим зураад түүний $\frac{1}{10}$ -ийг улаан өнгөөр, $\frac{3}{10}$ -ийг хөх өнгөөр, $\frac{4}{10}$ -ийг шар өнгөөр будаарай. Хэдэн хэсгийг будаагүй үлдсэн бэ?
5.	Жуулчид бүх замын $\frac{10}{31}$ -ыг эхний өдөр, I өдөр явсан замын $\frac{9}{10}$ -ыг II өдөрт, Тэд II өдөр III өдрөөс 15км дутуу явсан бол, 3 өдрийн дотор хэдэн км явсан бэ?
6.	Гурван трактороор 116га газар хагалжээ. I тракторын хагалсан талбайн 0.75 нь II-ын $\frac{2}{3}$ -тай тэнцэнэ. III трактор нь I-ээс 1.5 дахин их газар хагалжээ. Трактор бүр хэчнээн га газар хагалсан бэ?
7.	Гурван хүнд төмс худалдав. I нь түүний $\frac{1}{4}$ ба бас 10кг, II нь үлдсэний $\frac{5}{11}$ ба мөн 10 кг, III нь үлдсэн 50 кг төмсийг авав. Нийт хэдэн кг төмс байсан бэ?
8.	Сагс дотроос эхлээд 3 алим, дараа нь үлдсэний $\frac{1}{3}$ ба 3 алим авсны дараа түүнд анх байсан алимны хагас нь үлдсэн байв. Сагс дотор бүгд хэдэн алим байсан бэ?

9. I хүн бүх ажлын $\frac{1}{3}$ -г 4 цагт, II хүн бүх ажлын $\frac{1}{4}$ -г 2 цагт хийв. Үлдсэн ажлыг тэд хамтарч хэдэн цагт хийх вэ?
10. Явган аялагч 1 км яваад амарсны дараа үлдсэн замын хагасыг яваад хартал, бүх замын $\frac{1}{3}$ -ээс 1 км илүү зам үлдсэн байв. Аялагч нийт хэдэн км явсан байх ёстой вэ?

Дасгалын дугаар	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Нийт
Өөрийн үнэлгээ											

ӨӨРИЙГӨӨ СОРИХ

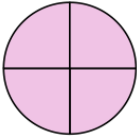
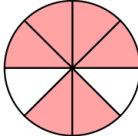
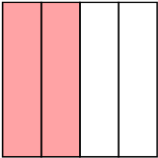
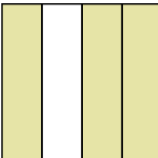

Энгийн бутархайн үйлдлүүд VI.6.

1. Үйлдлийг гүйцэтгээрэй.													
а.	$\frac{17}{32} + \frac{15}{32} + \frac{4}{32} =$					б.	$27\frac{8}{21} + 62\frac{7}{21} + 11\frac{10}{21} =$						
2. Үйлдлийг гүйцэтгээрэй.													
а.	$\frac{46}{60} - \frac{16}{60} =$					б.	$157\frac{37}{75} - 109\frac{12}{75} =$						
3. Үйлдлийг гүйцэтгээрэй.													
а.	$23 + 33\frac{17}{210} =$					б.	$17 - 4\frac{5}{23} =$						
4. Үйлдлийг гүйцэтгээрэй.													
а.	$\frac{9}{10} \times 24 =$					б.	$\frac{7}{10} \times \frac{5}{6} \times \frac{3}{14} =$						
5. Үйлдлийг гүйцэтгээрэй.													
а.	$\frac{3}{4} \div \frac{9}{10} =$					б.	$2\frac{3}{8} \div 3\frac{8}{10} =$						
6. Өгүүлбэртэй бодлого бод.													
а.	Ангийн бүх сурагчдын $\frac{1}{7}$ нь шатрын, $\frac{2}{7}$ нь дууны, $\frac{3}{7}$ нь хөгжмийн дугуйланд суралцдаг ба үлдсэн хэсэг нь дугуйланд суралцдаггүй бол хэдэн хэсэг нь дугуйланд суралцдаггүй вэ?					б.	I хүн бүх ажлын $\frac{1}{3}$ -г 4 цагт, II хүн бүх ажлын $\frac{1}{4}$ -г 2 цагт хийв. Үлдсэн ажлыг тэд хамтарч хэдэн цагт хийх вэ?						
Дасгалын дугаар	1а	1б	2а	2б	3а	3б	4а	4б	5а	5б	6а	6б	Нийт
Хариу													

**ДҮРС, ТОО, ХЭМЖЭЭНИЙ ХЭСГИЙГ ЭНГИЙН БУТАРХАЙГААР ИЛЭРХИЙЛЭХ.
VI.7.1-I**

Жишээ: Дүрсийн будсан хэсгийг энгийн бутархайгаар илэрхийлээрэй.	Бодолт:
	$\frac{1}{4}$

Дүрсийн будсан хэсгийг энгийн бутархайгаар илэрхийлээрэй.

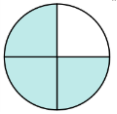
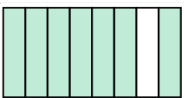
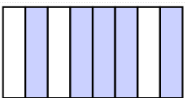
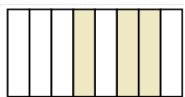
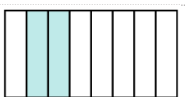
1. 	2.
3. 	4.
5. 	6.
7. $\frac{1}{4}$ бутархай аль нь вэ?	8. $\frac{5}{8}$ бутархай аль нь вэ?
A. B. C. D. 	A. B. C. D.
9. $\frac{4}{6}$ бутархай аль нь вэ?	10. $\frac{6}{8}$ бутархай аль нь вэ?
A. B. C. D. 	A. B. C. D.

Дасгалын дугаар	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Нийт
Өөрийн үнэлгээ											

**ДҮРС, ТОО, ХЭМЖЭЭНИЙ ХЭСГИЙГ АРАВТЫН БУТАРХАЙГААР ИЛЭРХИЙЛЭХ.
VI.7.1-II**

<p>Жишээ: Дараах дүрсийг аравтын бутархайгаар илэрхийл.</p> <div style="text-align: center;"> </div>	<p>Бодолт:</p> <div style="text-align: center; margin-top: 20px;"> $\frac{1}{4} = \frac{25}{100} = 0.25$ </div>
--	--

Дүрсийн будсан хэсгийг аравтын бутархайгаар илэрхийлээрэй.

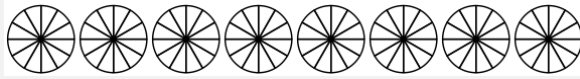
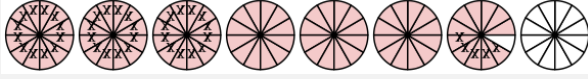
<p>1. </p>	<p>2. </p>
<p>3. </p>	<p>4. </p>
<p>5. </p>	<p>6. </p>

Дүрслэгдсэн зургаас аравтын бутархай болох хувилбарыг сонгож аравтын бутархай болго.

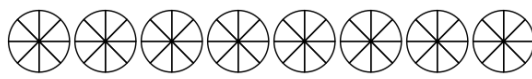
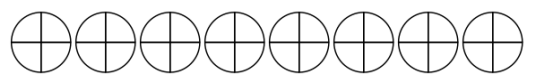
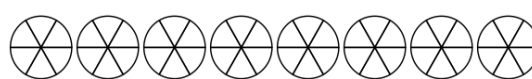
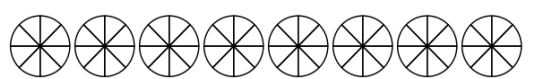
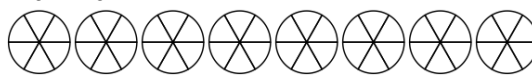

<p>7. A. B. C. D. </p>	<p>8. A. B. C. D. </p>
<p>9. A. B. C. D. </p>	<p>10. A. B. C. D. </p>

Дасгалын дугаар	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Нийт
Өөрийн үнэлгээ											

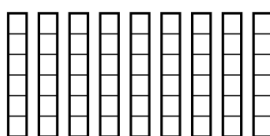
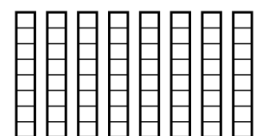
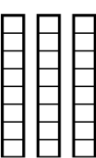
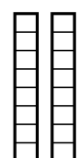
ДҮРС, ТОО, ХЭМЖЭЭНИЙ ХЭСГИЙГ ЭНГИЙН БОЛОН АРАВТЫН БУТАРХАЙГААР ИЛЭРХИЙЛЭХ. VI.7.1-III

<p>Өгөгдсөн үйлдлийг дүрсэд тэмдэглэж үйлдлийг гүйцэтгэ $6\frac{11}{12} - 3\frac{5}{12} =$</p> 	<p>Бодолт: (Жич: хасагчийг х-р дүрсэлсэн байна.)</p> <p>$6\frac{11}{12} - 3\frac{5}{12} = 3\frac{6}{12}$</p>
---	--

Үйлдлийг гүйцэтгэж, зургаар дүрслээрэй.

<p>1. $5\frac{1}{8} - 3\frac{7}{8} =$</p> 	<p>2. $4\frac{3}{4} - 2\frac{3}{4} =$</p>
<p>3. $3\frac{5}{6} - 1\frac{1}{6} =$</p> 	<p>4. $7\frac{2}{8} - 2\frac{6}{8} =$</p>
<p>5. $6\frac{4}{6} - 4\frac{5}{6} =$</p> 	<p>6. $3\frac{2}{3} - 1\frac{1}{3} =$</p>

Үйлдлийг гүйцэтгэж, хариугаа зургаар дүрслээрэй.

<p>7. $\frac{1}{6} \times 9 =$</p> 	<p>8. $\frac{6}{8} \times 8 =$</p>
<p>$\frac{1}{8} \times 3 =$</p> 	<p>$\frac{4}{8} \times 2 =$</p>

Дасгалын дугаар	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Нийт
Өөрийн үнэлгээ											

ЭНГИЙН БА АРАВТЫН БУТАРХАЙГ ХАРИЛЦАН ШИЛЖҮҮЛЭХ. VI.7.2-I

Жишээ: Энгийн бутархай ба аравтын бутархайн харилцан шилжүүлээрэй.

Аравтын бутархайг энгийн бутархайд шилжүүл.	Энгийн бутархайг аравтын бутархайд шилжүүл.	Энгийн бутархайг аравтын бутархайд шилжүүл.
$0.2 =$	$\frac{5}{8} =$	$2\frac{3}{4} =$
$0.2 = \frac{2}{10} = \frac{1}{5}$	$\frac{5}{8} = 0.625$	$2\frac{3}{4} = \frac{11}{4} = 2.75$

Энгийн ба аравтын бутархайг харилцан шилжүүлээрэй.

1.	$0.7 =$	11.	$\frac{6}{11} =$
2.	$0.12 =$	12.	$\frac{7}{16} =$
3.	$0.42 =$	13.	$\frac{19}{25} =$
4.	$7.125 =$	14.	$1\frac{1}{2} =$
5.	$11.75 =$	15.	$2\frac{1}{4} =$
6.	$13.375 =$	16.	$3\frac{2}{5} =$
7.	$\frac{1}{4} =$	17.	$7\frac{1}{8} =$
8.	$\frac{3}{5} =$	18.	$14\frac{11}{25} =$
9.	$\frac{5}{12} =$	19.	$13\frac{197}{1000} =$
10.	$\frac{11}{12} =$	20.	$9\frac{13}{1000} =$

Дасгалын дугаар	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	Нийт	
Өөрийн үнэлгээ																						

АРАВТЫН БУТАРХАЙГ ЭНГИЙН БУТАРХАЙД ШИЛЖҮҮЛЭХ. VI.7.2-II

Жишээ: Аравтын бутархайнуудыг энгийн бутархайд шилжүүлээрэй.

0.5, 0.25, 2.68, 3.0125

$$0.5 = \frac{5}{10} = \frac{1}{2} \quad 0.25 = \frac{25}{100} = \frac{1}{4} \quad 2.68 = 2\frac{68}{100} = 2\frac{17}{25} \quad 3.0125 = 3\frac{125}{10000} = 3\frac{1}{80}$$

Жишээ: Дараах тоонуудын урвуу тоог ол. 3.5, 0.25, $1\frac{2}{3}$, 5, $\frac{13}{25}$

$3.5 = \frac{35}{10} = \frac{7}{2}$	$0.25 = \frac{25}{100} = \frac{1}{4}$	$1\frac{2}{3} = \frac{5}{3}$	$5 = \frac{5}{1}$	$\frac{13}{25}$
Урвуу тоо нь	Урвуу тоо нь	Урвуу тоо нь	Урвуу тоо нь	Урвуу тоо нь
$\frac{1}{7} = \frac{2}{14}$ байна.	$\frac{1}{1} = \frac{4}{4}$ байна.	$\frac{1}{5} = \frac{3}{15}$ байна.	$\frac{1}{5} = \frac{1}{5}$ байна	$\frac{1}{13} = \frac{25}{325}$ байна

Аравтын бутархайнуудыг энгийн бутархайд шилжүүлээрэй.

1. 0.2 = 4. 0.12 = 7. 5.3 = 10. 3.12 =

2. 0.8 = 5. 0.35 = 8. 5.36 = 11. 12.025 =

3. 0.3 = 6. 0.36 = 9. 0.75 = 12. 0.125 =

Дараах аравтын бутархайн урвуу тоог олоорой.

13. 1.25 = 15. $1\frac{2}{5}$ = 17. $\frac{3}{10}$ = 19. 7 =

14. 0.8 = 16. $4\frac{2}{15}$ = 18. $\frac{83}{100}$ = 20. $2\frac{16}{81}$ =

Дасгалын дугаар	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	Нийт	
Өөрийн үнэлгээ																						

**ЭНГИЙН БА АРАВТЫН БУТАРХАЙ, ПРОЦЕНТЫГ ХАРИЛЦАН ШИЛЖҮҮЛЭХ
VI.7.2-III**

Жишээ: Энгийн ба аравтын бутархай, процентыг харилцан шилжүүлээрэй.

Энгийн бутархайг процентоор илэрхийлэхдээ 100 хуваарьтай болгоно. $\frac{44}{80} =$	Процентыг 100 хуваарьтай энгийн бутархайгаар илэрхийлээд, бутархайг хураана. $16\% =$	Аравтын бутархайг процентоор илэрхийлэхдээ 100- аар үржүүлнэ. $0.27 =$
$\frac{44}{80} = \frac{11}{20} = \frac{55}{100} = 55\%$	$16\% = \frac{16}{100} = \frac{4}{25}$	$0.27 = \frac{27}{100} = 27\%$

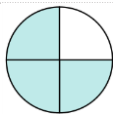
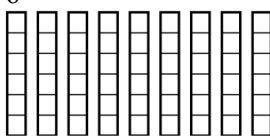
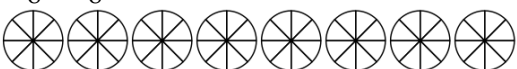
Энгийн ба аравтын бутархай, процентыг харилцан шилжүүлээрэй.

1.	$\frac{1}{2} =$	11.	$0.06 =$
2.	$\frac{36}{40} =$	12.	$0.85 =$
3.	$\frac{9}{12} =$	13.	$1.2 =$
4.	$\frac{81}{100} =$	14.	$2.25 =$
5.	$\frac{60}{75} =$	15.	$3.25 =$
6.	$15\% =$	16.	$\frac{x}{24} = \frac{1}{4}$
7.	$48\% =$	17.	$\frac{x}{12} = \frac{3}{4}$
8.	$72\% =$	18.	$\frac{36}{40} = \frac{9}{x}$
9.	$0.23\% =$	19.	$\frac{10}{32} = \frac{5}{x}$
10.	$1.2\% =$	20.	$\frac{81}{102} = \frac{27}{x}$

Дасгалын дугаар	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	Нийт	
Өөрийн үнэлгээ																						

ӨӨРИЙГӨӨ СОРИХ

Дүрс тоо, хэмжээний хэсгийг энгийн ба аравтын бутархайгаар илэрхийлэх VI.7.

1. Дараах дүрсийг энгийн бутархайгаар илэрхийл.													
<p>$\frac{5}{8}$ бутархай аль нь вэ?</p> <p>а. A. B. C. D. </p>							<p>б. </p>						
2. Дүрслэгдсэн зургаас аравтын бутархай болох хувилбарыг сонгож аравтын бутархай болго.													
<p>а. A. B. C. D. </p>							<p>б. </p>						
3. Үйлдлийг гүйцэтгээрэй.													
<p>а. $\frac{1}{6} \times 9 =$</p> 							<p>б. $7\frac{2}{8} - 2\frac{6}{8} =$</p> 						
4. Энгийн бутархай ба аравтын бутархайн харилцан шилжүүл.													
<p>а. $13.375 =$</p>							<p>б. $13\frac{197}{1000} =$</p>						
5. Дараах тоонуудын урвуу тоог ол.													
<p>а. $1.25 =$</p>							<p>б. $2\frac{16}{81} =$</p>						
6. Энгийн бутархай ба аравтын бутархай процентын харилцан шилжүүл.													
<p>а. $\frac{60}{75} =$</p>							<p>б. $\frac{10}{32} = \frac{5}{x}$</p>						

Дасгалын дугаар	1а	1б	2а	2б	3а	3б	4а	4б	5а	5б	6а	6б	Нийт
Хариу													